

Savita lietuviškoji BKB konstrukcija

ĮVADINĖS PASTABOS

Lietuvių kalbos predikatinų konstrukcijų sintaksėje (J. Balkevičius 1998) naujoviškai pažvelgta į vientisinio sakinio modelius, tarp jų – ir į labai savitą lietuvių kalbos reiškinių – bendraties junginius, kurių pagrindą sudaro esaties (nebūties) abstraktas **yra (nėra)**. Štai keletas Balkevičiaus minimų pavyzdžių:

- (1) *Yra (nėra) kuo apsikloti.*
- (2) *O pasitarti yra apie ką.*
- (3) *Čia mums nėra ko veikti.*
- (4) *Nėbuvo kada pailsėti.*
- (5) *Yra (nėra) kur slėptis.*

Jo nuomone, tokias: „Labai savitas, tik nelabai produktyvias lietuvių kalbos predikatinės konstrukcijas suformuoja dvinarė sintagma, kur subdominantė yra bendratis, o dominantė – desemantizuotas teigiamas ar neigiamas esaties veiksmažodis“. (Balkevičius 1998: 98). Kiti šaltiniai tokio tipo junginius vadina įvairiais vardais pagal šio sintaksinio reiškinių analizės kontekstą.

Šiame straipsnyje aptarsime sintaksines ir semantines bendraties junginių su esaties veiksmažodžiu ypatybes ir pasiūlysiu tradicinėje lietuvių kalbotyroje neišryškintą šios konstrukcijos interpretaciją. Būtina pabrėžti, kad ypatingas šių junginių statusas, jų sintaksinės ir gramatinės raiškos originalumas bei junginių su bendratimi produktyvumas (priešingai nusistovėjusiai nuomonei) visiškai išryškėjo tik analizuojant konkordansą, kuris buvo sudarytas VDU Kompiu-

terinės lingvistikos centre. Jame yra du tūkstančiai sakinių su įvairiomis bazinio veiksmažodžio **būti** (esaties reikšme) gramatinėmis formomis.

BKB KONSTRUKCIJOS STRUKTŪRA

Kadangi lietuvių kalbotyra mūsų nagrinėjamai konstrukcijai atskiro pavadinimo netaiko, šiame straipsnyje patogumo dėlei analizuojamus bendraties junginius su esaties veiksmažodžiu pavadinu *BKB konstrukcija*. Tai termino *BKI konstrukcija*, kuri siūlo Rappaport (1986: 1) analogiškam sakinių tipui rusų kalboje, modifikacija. Kiekviena BKB (kaip ir BKI) pavadinimo raidė žymi šio modelio struktūrinius elementus. Paanalizuokime keletą BKB konstrukcijos pavyzdžių:

- (6) *Tabariškių parapijos namai dar remontuojami, bet nėra kada laukti.*
- (7) *Kojos nėra kur pastatyti!*
- (8) *Nėra kas daryti.*
- (9) *Ketinau rašyti pareiškimą, kol dar yra kam pasiskusti.*

Taigi BKB konstrukcija susideda iš trijų privalomų elementų: bazinio veiksmažodžio **būti** formos, **k-**žodžio (t.y. kada, kam, kur, etc.) ir bendraties (arba **infinityvo**). Kad tai ypatingas tipas, sakinių klasifikacijoje išsiskiriantis savo semantiniu turiniu bei gramatine raiška, buvo pastebėta jau J. Jablonskio (1928/1957: 460). Tiesa, Jablonskio dėmesį ši konstrukcija patraukė dėl netradicinės veiksnio raiškos:

(10) *Nér kas kulia* (nėra žmogaus kultū) (ir kas kultū).

(11) *Nebuvo kas dirba* (ir kas dirbti).

(12) *Nėra kas valgai* (nėra valgytojo).

(13) *Nér kas dirby, vežy, mīny* (dirbie, vežie, mīnie).

(14) *Nér kas valga* (nėra duonos...).

Aprašydamas šio tipo sakinius, Jablonskis (1928/1957: 460–461) pažymi, kad „veiksnį sudaro, žinoma, ne įvardis „kas“, bet įvardis (irrieveiksmis) su veiksmažodžiais „kulia, valgai, vežy, valga...“ Čia turime veiksnį, ar šiaip ar taip neįprastą, turime jau nebe gramatikos, bet – logikos (prasmės) veiksnį.“

Mūsų nagrinėjama BKB konstrukcija labai trumpai paminėta ir *Dabartinėje lietuvių kalbos gramatikoje* (DLKG 1996), kur ji iliustruojama šiais pavyzdžiais:

(15) *Nebuvo kur padėti šitą šukę.*

(16) *Nėra kas jį patį pabartų, tiesos žodį jam tartų.*

Abu sakiniai šioje gramatikoje pavadininti „apstabarėjusia neigiama konstrukcija su *kas*, *kur* ir *pan*.“ (DLKG 1996: 584–585).

J. Balkevičius (1998) mini abu BKB konstrukcijos variantus – teigiamą ir neigiamą, jų sintaksinėje struktūroje išskirdamas „indiferentiškąją formą yra (nėra)“, ir pabrėžia, kad veiksmažodinių formų yra (nėra) „sintaksinis vaidmuo predikatinėje konstrukcijoje visada vertas išskirtinio dėmesio“ (Balkevičius 1998: 127). Aptardamas predikatinę konstrukcijų (PK) klases ir tipus, jis rašo: „Sintagmos dominantė yra ir jos nuosakų bei laikų variantai (įskaitant nulinių) savo bendriausia esaties (egzistencijos) reikšmė gali būti kondominuota su įvairiausiomis subdominantėmis, nuo kurių morfologinės raiškos ir priklauso PK klasės kategorija.“ (Balkevičius 1998: 128–129). Predikatinę konstrukcijų klasifikacijoje mūsų nagrinėjama BKB konstrukcija yra priskiriama beasmenių predikatinę konstrukcijų su dvinare sintagma potipiui (Balkevičius 1998: 137).

Jau minėjome, kad analogiškų sakinių pasitaiko rusų kalboje. Ypač daug diskusijų yra sukėlus neigiamas BKB konstrukcijos variantas (pvz., *Нам ничего делать, Незачем просить*), kuriame vadinamasis *k*-žodis įgauna neįprastą morfologinę raišką. Įvairius šio sakinių tipo aspektus yra aptarę Peškovskij 1938, Galkina-Fedoruk 1958, Šachmatov 1941, Isačenko 1965, Forsyth 1970, Gvozdev 1973, Garde 1976, Rappaport 1986 ir kiti autoriai.

BKB konstrukcijos savitumas slypi jos sintaksinėje struktūroje bei atskirų elementų gramatinės raiškos ypatybėse. Norint paaiškinti šį įdomų sintaksinį reiškinį, mūsų nuomone, būtina atsakyti bent jau į du klausimus: (1) Kokią sintaksinę funkciją atlieka pagrindiniai šios konstrukcijos elementai? (2) Kuo ypatingas šis sintaksinis tipas savo semantiniu turiniu?

Panagrinėkime kiekvieną sudėtinę BKB konstrukcijos elementą. Mūsų konkordanse ši konstrukcija pasirodo su teigiama (plg. (9) ir (17) sakinius) ir neigiama (plg. (6), (7), (18) ir (19) pavyzdžius) veiksmažodžio *būti* forma. Įvairių laikų *būti* formos taip pat yra gana dažnas reiškinys: *būti* (6), (7), (9) ir (17) pavyzdžiuose pasirodo esamuju, (18) – būtuju, o (19) – būsimuoju laiku:

(17) *Yra už ką pykti.*

(18) *Nesvarstė, nebuvo kada svarstyti.*

(19) ... dvarininkai nenori žemės duot, sako, *nebus kam dirbt...*

Tokių pavyzdžių gausa leidžia tvirtinti, kad BKB konstrukcijoje vartojama visa veiksmažodžio *būti* laikų paradigma, tačiau tik trečiojo asmens forma.

Antrasis struktūrinis BKB narys yra tai, ką mes pavadinome *k*-žodžiu, nes viena-reikšmiškai apibūdinti šį elementą gramatinė prasme nėra lengva. Konkordanse randamuose pavyzdžiuose *k*-žodis koduoja objektinius ir adverbalius žodžių formų santykius. BKB konstrukcijoje daiktavardiškai vartojama ne tik nežymimo-

jo įvardžio *kas* vardininko forma (Rosino 1996 terminologija), bet ir įvairūs šio įvardžio linksniai su prielinksniais ir be jų. *K*-žodis BKB konstrukcijoje, be abejo, atlieka tam tikrą sintaksinę funkciją, kurią nurodo *k*-žodžio morfologinė forma (ji priklauso nuo bendraties valentinių savybių). Palyginkime kai kuriuos pavyzdžius:

(20) Aš kovoju, kraują liejau, o dabar nėra kam mane apginti? (naudininkas)

(21) Iš ten, – patvirtino, – man daugiau nėra ką veikti, todėl nutariau grįžti. (galininkas)

(22) Yra į ką kreiptis. (galininkas)

(23) Tiesą sakant, yra kuo džiaugtis, nes knygos pareikalavimas kykla... (įnagininkas)

Sintaksinės BKB konstrukcijos narių funkcijos bei jų gramatinės raiškos ypatybės atsispindi ir jos pavadinimų įvairovėje: prisiminkime J. Balkevičiaus (1998: 99) terminą „bendraties junginys su objektiniu dėmeniu“ (tai atitiktų (20–23) pavyzdžius) arba daugelio autorių vartojamą pavadinimą „konstrukcija su vadinamuoju veiksnio vardininku nebuvečiu“ (žr. Jablonskis 1928/1957: 555, Balkevičius 1963: 87, Šukys 1976: 9), kuris taikomas (24) pavyzdyje iliustruojamam sakinių tipui:

(24) Yra kas valgo, nėra kas dirba.

Verta pažymėti, kad (21) sakinyje yra įdomus dar ir kitu aspektu – BKB konstrukcija gali turėti papildomą elementą, t. y. subjekto naudininką, kuris yra valdomas bazinio veiksmožodžio būti.

Antroji leksinė kategorija, pasirodanti *k*-žodžio pozicijoje – tai klausiamieji žodžiai *kur*, *kada* ir *kaip*, pavartoti pačia abstrakčiausia vieta, laiko ir būdo aplinkybių reikšme (plg. Balkevičiaus (1998: 99) terminą „bendraties junginys su adverbaliųjų santykių dėmeniu“). Abstrakčioji laiko aplinkybės raiška žodžiu *kada* iliustruota (4), (6) ir (18) sakiniuose; vietos aplinkybė, išreiškta žodžiu *kur*, randama (7) ir (15) pavyzdžiuose. *K*-žodžiai *kur* ir *kada* savo semantika, be abejo, yra

susiję su pačia bendriausia laiko ir vietos lokacija. Žemiau pateikiame keletą sakinių su *kaip*:

(25) Yra kaip išsisukti.

(26) Nėra kaip prieiti.

Trečiuoju privalomu BKB konstrukcijos elementu įvardijome bendratį, tačiau konkordanse randama ir kitokių veiksmažodinių formų, užimančių bendraties vietą (rusų kalboje toks reiškinyje neapartiamas). Tai tariamosios nuosakos vienskaitos trečiojo asmens forma (27), būtojo kartinio laiko veikiamosios rūšies dalyvis (28) ir veiksmažodžio esamojo laiko trečiojo asmens forma (29):

(27) Pavyzdžiui, Vilniaus lietuvių kredito kooperatyvas ... neturi lėšų ir nėra kas juomi pasirūpinti.

(28) Nėra kas jai būtų gerą rimbą parodęs.

(29) Nėra kas daro.

Tradiciškai visi šie sakinių modeliai yra priskiriami beasmenių sakinių kategorijai (plg. LKG III 1976: 615–616, Sirtautas ir Grenda 1988: 26). Kaip nurodo Balkevičius (1998: 100), „verta dar kartą pastebėti, jog ir beasmenių sakinių predikatinė sintagma gali būti dvinarė, bet jos subdominantę, kondominuota su asmens kategorijos neturinčia esaties veiksmažodžio forma, laikyti veiksmiu, de ja, nėra pamato“ (Balkevičius 1963: 86–87).

Taigi susipažinus su tradicine BKB konstrukcijos interpretacija lietuvių kalbotyros darbuose, reikia pripažinti, kad tebetruksta išsamesnės šio reiškinio analizės.

TRUMPA BKB KONSTRUKCIJOS TYRINĖJIMŲ APŽVALGA

Ir Vakarų, ir Rytų lingvistinėse mokyklose nesutariama tiek dėl BKB konstrukcijos semantinio turinio, tiek ir dėl jos sudedamųjų elementų sintaksinio statuso. Šioje dalyje trumpai apžvelgsime kai kuriuos įtakingiausių šio reiškinio traktuotųjų aspektus.

Šachmatov (1963: 149), Peškovskij (1956: 361) ir Isačenko (1965: 288) *k*-žodį BKB konstrukcijoje iš esmės laiko tariniu, o bendraties formą – veiksmu, tačiau Galkina-Fedoruk (1958: 242) mano, kad *k*-žodis yra nežymimasis įvardis, priklausantis veiksmožodinei grupei, išreikštai bendratimi (angl. *infinitival verb phrase*). BKB konstrukcijos analizė, kurią pasiūlė Garde (1976), traktuoja šį sakinio tipą kaip netiesioginį klausimą (angl. *the indirect question analysis*), o *k*-žodį priskiria klausiamiesiems įvardžiams. Mūsų požiūriu, ypač įdomi yra Garde mintis (cituojama Rappaport 1986: 8–9), kad BKB konstrukcija yra sudėtinis sakinytis, kurio pagrindinį sakinį (angl. *matrix clause*) sudaro esaties veiksmožodžio *būti* forma, prisijungianti nuo jos priklausantį netiesioginį klausimą.* Kita vertingą mintį išskėlė Peseckij (1982), kuris BKB konstrukcija laiko pažymimuoju sakiniu (angl. *relative clause*) su praleistu santykiniu įvardžiu (angl. *the free relative analysis*). Rappaport (1986: 25), palaikydamas Garde (1976) nuomonę, kad BKB konstrukcija yra egzistencinio sakinio tipas, *k*-žodžiams suteikia sintaksinio kvantifikatoriaus rangą (angl. *syntactic quantifier*). Tokio pobūdžio elementai referento neturi, bet sakinyje jie atlieka tam tikrą sintaksinę funkciją. Ypač artima mūsų pačių traktuotei yra Rappaport (1986: 26) mintis, kad *k*-žodis BKB konstrukcijoje teigia tam tikrų reiškinių ir objektų X, pasižyminčių savybe Y, esatį (nebūtį); savybė Y yra išreiškiama bendraties forma.**

BKB KONSTRUKCIJA – SAVITOS SINTAKSINĖS FORMOS EGZISTENCINIS SAKINYS

Aukščiau aptartas BKB konstrukcijos semantinis turinys bei jo elementų sintaksinis rangas įgalina mus šią savitą konstrukciją priskirti semantinei egzistencinių sakinių grupei (apie egzistencinius sakinius plačiau žr. V. Kalėdaitė 2000). Iš aštuonių egzistencinių sakinių tipų, randamų lietuvių kalboje, straipsnio autorės nuomone, BKB konstrukciją (*30 pav. vyzdys*) galima laikyti „tikrojo“ egzistencinio tipo sintaksiniu sinonimu. Šis tipas iliustruojamas (31) sakinyje:

(30) *Protestuoti dėl to nebuvo kam.*

(31) *Dar yra nemažai dėstytojų, kurie nepakenčia kritikos...*

Mūsų argumentas dėl BKB konstrukcijos priskyrimo egzistenciniams sakiniams paremtas šiomis prielaidomis.

Pimasis teiginys liečia šių dviejų sintaksiškai skirtingų sakinių semantinį turinį, kuris teigia tam tikrų reiškinių ir objektų X, pasižyminčių savybe F, esatį arba nebūtį (žr. Kahn 1973, Rappaport 1986; panašiai BKB tipo sakinių semantiką vertina ir Balkevičius 1998). (30) sakinytis iš tikrųjų reiškia „Tokių žmonių, kurie dėl to protestuotų, nebuvo“.

Abu sakinių tipai yra panašūs ir savo struktūrinių elementų sintaksiniu rangu. Tiek „tikrasis“ egzistencinis tipas, tiek BKB konstrukcija turi po tris privalomas pozicijas: pirmoji yra skirta esaties veiksmožodžio *būti* formai, antroji yra subjekto pozicija, o trečiąją pavadinkime antrine predikacija, arba XP. Panagrinėkime šį teiginį plačiau.

* Rappaport (1986: 8–9) rašo: 'Garde treats the BKB construction as a bi-clausal structure, with a finite form of existential BE in the matrix clause, and an indirect question embedded as an argument of BE'.

** '...the K-word of a BKB construction is defined as .... "some/no X with property Y", where the property Y is identified by the infinitival clause' (Rappaport 1986: 26).

„Tikrasis“ egzistencinis tipas yra absoliutinė konstrukcija, sudaryta iš esaties veiksmažodžio formos *yra/nėra* ir vardžodinės grupės, žyminės subjekta. Ši grupė visada reiškia daugiskaitos kilmininko linksniu (*yra/nėra + GENpl*). Funkcionuodami kaip vienas prasminis ir sintaksinis elementas, abu dėmenys sudaro vadinamąjį „egzistencinį branduolį“ (angl. *existential core*), atitinkantį anglų kalbos egzistencinę formulę *there is (not)*. Absoliutinė konstrukcija teigia subjekto esatį arba nebūtį, o subjekto identifikacija perkeliama į XP poziciją, kuri reiškia pažymimuoju sakiniu (plg. (31) sakinį). BKB konstrukcijoje absoliutinė esaties formulė atitinkamai įgauna tokį pavidalą: (*yra/nėra + KASnet.l.*, kur *net.l.* = netiesioginis linksnis). Tokį statusą patvirtina ir tas faktas, kad abu elementai yra sintaksiškai nedalomi, kai tuo tarpu bendraties forma savo vietą sakinyje gali kaitalioti, kaip matome iš žemiau pateiktų pavyzdžių:

(17) *Yra už ką pykti.*

(17) a. *Pykti yra už ką.*

(17) b. **Už ką yra pykti.*

Taigi BKB konstrukcijos sintaksinis savitumas yra susijęs su specifine esaties veiksmažodžio bei jo subjekto samplaika. Sintaksiškai pilnas *yra kam* ekvivalentas būtu „yra žmogus, kuris...“; *nėra kur* atitinkamai „nėra tokios vietos, kurioje...“, ir t.t. Antrinės predikacijos, arba XP, pozicija BKB konstrukcijoje užpildoma ne visu pažymimuoju sakiniu, bet bendratimi. Taigi galima teigti, kad *k-*žodis BKB konstrukcijoje atlieka dvigubą vaidmenį: jis yra ir absoliutinės konstrukcijos subjektas, ir numanomas (angl. *implicit* arba *contextual*) pažymimojo sakinio jungiamasis žodis. Egzistencinę BKB konstrukcijos prigimtį ir mūsų siūlomą sintaksinę interpretaciją patvirtina ir šio tipo sakinių vertimas į anglų kalbą: lietuviškoji BKB konstrukcija verčiama tik anglų kalbos egzistenciniu sakiniu. Pa-lyginkime:

(17) *Yra už ką pykti.*

There are reasons to be angry.

(18) *Nesvarstė, nebuvo kada svarstyti.*

He wasn't thinking, there was no time to think.

Dar vienas argumentas BKB konstrukcijos egzistencinės interpretacijos naujai yra tas faktas, kad ši konstrukcija, kaip ir kiti egzistenciniai sakinių tipai lietuvių kalboje, gali turėti skirtingą aktualiają skaidą, ir tai iliustruoja tokie pavyzdžiai:

(23) *Tiesa sakant, yra kuo džiaugtis, nes knygos pareikalavimas kyla ...*

(30) *Protestuoti dėl to nebuvo kam.*

Šią diskusiją užbaigsime dar viena pastaba. Jau buvo minėta, kad BKB konstrukcija lietuvių kalboje gali turėti ir subjekto naudininką. Balkevičius (1998: 100) taikliai pastebėjo, kad šis naudininkas baziniam veiksmažodžiui „suteikia turėjimo reikšmės atspalvį“, kuris aiškiai jaučiamas tokiuose sakiniuose kaip

(32) *Jam nėra kur skubėti.*

Artima veiksmažodžių *būti* ir *turėti* semantika yra plačiai aptarta lingvistinėje literatūroje (žr. Benveniste 1966/1971, Isačenko 1974, Lyons 1977, Birnbaum 1978, Cattell 1984, Heine 1997). Negana to, yra bandymų suskirstyti visas pasaulio kalbas į „būti“ ir „turėti“ grupes pagal tai, katram iš šių dviejų veiksmažodžių yra teikiama pimenybė, reiškiant posesyvinius santykius. Lietuvių kalba, anksčiau priklausiusi „būti“ grupei (žr. Isačenko 1974: 44), yra išlaikiusi kai kurias struktūras su veiksmažodžiu *būti*, žyminiu „turėjimą“ (pavyzdžiai paimti iš *LKŽ VIII* 1970: 1215):

(33) *Dėdei buvo šešios dukterys.*

(34) *Nėra man tėvelio, bandelei skyrėjo.*

Šia prasme ypač įdomus (35) pavyzdys. Sintaksiškai jis yra adekvatus mūsų nagrinėjamai BKB konstrukcijai su esaties veiksmažodžiu, tačiau šiame sakinyje *būti* yra pakeistas veiksmažodžiu *turėti*, kuris jau žymi asmeninį sakinių tipą:

(35) Tą kartą galvojau, jog *neturiu už ką pykti ant savojo likimo* ...

(35) sakinio variantas su esaties veiksmožodžiu taip pat yra visiškai priimtinas. Palyginkite:

(36) Tą kartą galvojau, jog *nėra dėl ko pykti ant savojo likimo* ...

IŠVADOS

Taigi aukščiau išdėstyti argumentai leidžia daryti išvadą, kad BKB konstrukcija yra savitas lietuvių kalbos egzistencinio sakinių tipo sintaksinis variantas. Mūsų prielaida grindžiama tokiais kalbos faktais:

1. Savo semantiniu turiniu BKB konstrukcija yra egzistencinis sakinytis, teigiantis tam tikrų reiškinių ir objektų X, pasižyminčių savybe F, esatį arba nebūtį. Egzistencinę vertę jam suteikia esaties veiksmožodis *būti*.

2. BKB konstrukcija, kaip ir „tikrasis“ egzistencinis tipas, turi tas pačias privalomas struktūrines pozicijas: esaties veiksmožodį, poziciją subjektui reikšti (abu

šie elementai kartu sudaro vadinamąjį „egzistencinį branduolį“) ir antrinę predikaciją. Veiksmožodis *būti*, pavartotas esaties reikšme, yra prasminis, todėl BKB konstrukcijoje, kaip ir kituose egzistencinių sakinių tipuose, nulinė *būti* raiška negalima (plg. Balkevičius 1998: 30).

3. BKB konstrukcija priklauso beasmėnių sakinių tipui. Formalioji jos sudėmųjų elementų raiška puikiai atitinka pagrindinę pragmatinę egzistencinių sakinių funkciją, t.y. įvesti į komunikacijos aktą naujus, neapibrėžtos referencijos (angl. *indefinite*), tačiau svarbius tolimesnei kalbėjimo situacijai elementus. Tą įgalina padaryti gramatinis struktūrinių dėmėnų rangas. Esaties (nebūties) formulė yra (*nėra*) BKB konstrukcijoje teigia abstrakčią objektų ar reiškinių egzistenciją; savo ruožtu santykinis įvardis *kas* pasižymi neapibrėžtu semantiniu turiniu ir žymi tik objektų ir įvykių egzistavimą (plg. Rosino (1996: 113) terminą „egzistavimo įvardis“). Bendraties forma vėlgi nusako tik patį veiksmą ar būseną, nežymėdama asmens, skaičiaus ir laiko kategorijų (plg. Paulauskienė 1994: 282).

LITERATŪRA

- Balkevičius Jonas. 1963. *Dabartinės lietuvių kalbos sintaksė*. Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla.
- Balkevičius Jonas. 1998. *Lietuvių kalbos predikacinių konstrukcijų sintaksė*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
- Benveniste Emile. (1966) 1971. *Problems in general linguistics*. Translated from *Problèmes de linguistique générale* (1966) by Mary Elizabeth Meek. Coral Gables: University of Miami Press.
- Birnbaum Henrik. 1978. To be or not to have. – Henrik Birnbaum et al. (eds) *Studia Linguistica Alexandro Vasiliu Filio Issatschenko A Collegis Amicisque Oblata*. Lisse: Peter de Ridder Press, 27–33.
- Cattell Ray N. 1984. *Composite predicates in English*. Sydney: Academic Press.
- DLKG (*Dabartinės lietuvių kalbos gramatika*). 1996. Lietuvių kalbos institutas. Antrasis pa-
taisytas leidimas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.
- Forsyth James. 1970. *A grammar of aspect: usage and meaning in the Russian verb*. Cambridge University Press.
- Garde Paul. 1976. Analyse de la tournure russe *Mne nečego delat'*. *International Journal of Slavic Linguistics and Poetics* 22: 43–60.
- Heine Bernd. 1997. *Possession: cognitive sources, forces, and grammaticalization*. Cambridge University Press.
- Isačenko Alexander V. 1974. On 'have' and 'be' languages. – Michael S. Flier (ed) *Slavic forum: essays in linguistics and literature*. The Hague: Mouton, 43–77.
- Jablonskis Jonas. (1928) 1957. *Rinktiniai raštai*. Vilnius.
- Kahn Charles H. 1973. *The verb 'be' in ancient Greek*. *Foundations of Language*. Supplementary Series 16. Dordrecht: Reidel.

- Kalėdaitė Violeta. 2000. *Existential sentences. A contrastive study of English and Lithuanian*. Ph.D. dissertation, University of Bergen, Norway.
- LKG III (*Lietuvių kalbos gramatika* 3). 1976. Vilnius: Mokslo.
- LKŽ VIII (*Lietuvių kalbos žodynas* 8). 1970. Vilnius: Mintis.
- Lyons John. 1977. *Semantics* 1–2. Cambridge University Press.
- Paulauskienė Aldona. 1994. *Lietuvių kalbos morfologija*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.
- Pesetsky David M. 1982. *Paths and categories*. Ph.D. dissertation, MIT.
- Rappaport Gilbert C. 1986. On a persistent problem of Russian syntax: sentences of the type *Mne negde spat'*. *Russian Linguistics* 10: 1–31.
- Rosinas Albertas. 1996. *Lietuvių bendrinės kalbos įvardžiai*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.
- Sirtautas Vytautas, Grenda Česys. 1988. *Lietuvių kalbos sintaksė*. Vilnius: Mokslo.
- Šukys Jonas. 1984. *Linksnių ir prielinksnių vartojimas*. Kaunas: Šviesa.
- Галкина-Федорук Е.М. 1958. *Безличные предложения в современном русском языке*. Москва: Издательство Московского Университета.
- Гвоздев А.Н. 1973. *Современный русский литературный язык*. 4-е изд., т.2. Синтаксис. Москва: Просвещение.
- Исаченко А.В. 1965. *Грамматический строй русского языка в сопоставлении со словацким*. 2-е изд., т.1. Братислава: Издательство Словацкой Академии Наук.
- Пешковский А.М. 1938. *Русский синтаксис в научном освещении*. 6-е изд. Москва.
- Пешковский А.М. 1956. *Русский синтаксис в научном освещении*. 7-е изд. Москва.
- Шахматов А.А. 1925. *Синтаксис русского языка*. Ленинград: АН.
- Шахматов А.А. 1941. *Синтаксис русского языка*. 2-е изд. Ленинград: Учпедгиз.
- Шахматов А.А. *Синтаксис русского языка*. The Hague: Mouton.

Gauta 2000 12 11

Parengta 2000 12 19

Violeta KALĖDAITĖ

THE BKB CONSTRUCTION IN LITHUANIAN AS A LANGUAGE-SPECIFIC EXISTENTIAL STRUCTURE

Abstract

The article is devoted to the analysis of a specific syntactic structure in Lithuanian. For easier reference, this structure is given the name of the BKB construction.

The construction under discussion consists of the following elements: (i) a form of the existential verb 'būti' (*be*), (ii) the *k*-word, and (iii) the infinitive. The type is attested in both positive and negative forms. The peculiarity of the construction has been noted by a number of scholars; however, no important link has been recognized between the semantic

content of the sentence, the existential verb 'būti' (*be*), and the syntactic structure of the construction.

The author presents a new analysis of the BKB construction claiming that it is a language-specific existential structure. The peculiarity of the BKB construction lies in its syntactic organization, on the one hand, and the grammatical form that the three obligatory elements take, on the other. Evidence is presented to the effect that the BKB construction in Lithuanian is a syntactic synonym of the existential type 'proper'.

